

40. Σ τ α μ α τ ε λ ο υ Π ι κ α τ ό ρ ο υ. Είναι φυσικά τὸ ἴδιο ἐπίθετο, «Πεκατόρος», καὶ ἴσως συγγενῆς τοῦ προηγούμενου Νικολάου.

Μ α ρ κ ο υ Ρ ο σ ό λ η μ ο υ. Ἀπὸ τὴν ἐπίσης γνωστὴ οἰκογένεια ποὺ σημειώθηκε προηγούμενα. Τοῦτος ὁ Μάρκος ὑπογράφει ὡς μάρτυρας καὶ σὲ ἄλλο ἔγγραφο τὴν ἴδια ἐποχὴ. (βλ. Γ. Πεντόγαλου, ὁ.π., σ. 229).

41. μ ι σ ε ρ Ν ι κ ο λ ο Ρ ο σ ω Χ ρ υ σ ι κ ο Ὑ. Τὸ ἐπίθετο εἶναι δύσκολο νὰ ταυτισθῇ γιατί εἶναι ἄγνωστο ἂν εἶναι ὀρθὰ γραμμένο. Ὁ Ζώης σημειώνει οἰκογένεια Ρόσου ἐβραϊκῆς καταγωγῆς (Ζώης, ὁ.π., σ. 565). Πάντως ἦταν ξενοφερμένος στὴν Κεφαλονιά καὶ εἶχε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ χρυσοχόου.

48. ρ ε γ ι σ τ ρ α δ α. Ἀπὸ τὸ registare=καταχωρίζω, πρωτοκολλῶ.

57/58. μ ι σ ε ρ Φ ρ α τ ζ έ σ κ ο υ Δ ά ν τ ο υ λ ο υ. Ἡ οἰκογένεια αὐτὴ μὲ τὸ πασίγνωστο βενετσάνικο ἐπίθετο ἔρχεται πιθανότατα στὴν Κεφαλονιά ἀπὸ τὴν Κρήτη στὶς ἀρχὲς τοῦ ΙΣΤ' αἰώνα ἂν ὅχι καὶ παλιότερα ἀφοῦ σημειώνεται Δάνδολος στὸν κατάλογο κτηματιῶν τῆς Κεφαλονιάς τὸ 1508, (Πλουμίδης, ὁ.π., σ. 135). Τὸ ἐπίθετο δὲν ὑπάρχει σήμερα στὸ νησί.

58. μ α σ τ ρ ο Μ π α τ ι σ τ α Κ λ ο ν ή. Καὶ τὸ ἐπίθετο αὐτὸ εἶναι γνωστὸ ἀπὸ τὴν ἴδια ἐποχὴ (Πλουμίδης, ὁ.π., σ. 132) Τὸ ἐπίθετο ὑπάρχει καὶ σήμερα στὴν Κεφαλονιά.

17

T.I.A.K., N.A.K. Νοτάριος Σουριάνος ἱερεὺς Γιάκουμος 17 (Φ. Σ 34), βιβλίον συμβολαίων ἐτῶν 1593 - 1594, φ 31r.

1593 Μαρτίου 3.

Π ε ρ ί λ η ψ η : Σὲ ἓνα συνοικέσιο ποὺ συμφωνήθηκε γιὰ τὴν κόρη τοῦ μισέρ Γιώργου Πολυκαλᾶ μὲ τὸν γιό τοῦ μισέρ Τζουάννη Γριπιότη τὸν Λάζαρο, ἀντιδρᾶ ὁ ἐπίσκοπος Κεφαλονιάς Ζακύνθου καὶ δὲν ἐπιτρέπει τὸν γάμο. Αἰτία κατὰ τοὺς ἐνδιαφερόμενους διάφορες ραδιουργίες ποὺ ἔχουν ἀπήχηση στὸν Ἀρχιερεᾶ. Οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἀπευθύνονται στὸν Τζάννη Ριτζαρδόπουλο ποὺ ἀναλαβαίνει τὴν ὑποχρέωση νὰ παρουσιασθῇ στὸ Μητροπολίτη (Κορίνθου) καὶ νὰ τοὺς φέρῃ συγχώρηση καὶ ἄδεια γιὰ νὰ γίνῃ ὁ γάμος. Ὁ μισέρ Φιοραβάντες Κρασᾶς καὶ ὁ γαμπρός, τοῦ δίνουν 20 τσεκίνια γιὰ ἐξοδα στὸ Μητροπολίτη καὶ ἐξοδα ταξιδιοῦ του μαζὺ καὶ ἀμοιβὴ γιὰ τὸν κόπο του. Ἐὰν ἐπιστρέφοντας φερῇ τὴν ἀπαραίτητη συγχώρηση καὶ ἄδεια γάμου θὰ τοῦ δίνουν ἀκόμη 4 κάρτες σιτάρι. Συμφωνοῦν ἀκόμη ὅτι ἂν ἀπαιτηθοῦν περισσότερα ἐξοδα στὸν Μητροπολίτη θὰ τοῦ δίνουν τὴν διαφορὰ ἀφοῦ τὴν βεβαιώσῃ μὲ ὄρκο καὶ μὲ ἀφορισμό. Ἐὰν δὲν ἐπιτύχῃ τὴν ἄδεια, ὑποχρεώνεται νὰ ἐπιστρέψῃ τὰ πάρα πάνω χρήματα δεσμευόμενος μὲ τὴν περιουσία του καὶ νὰ τοῦ πληρώσουν

μόνο τὸν κόπο τοῦ ὕστερα ἀπὸ ἐκτίμηση δύο κριτῶν ποὺ νὰ ἔχουν γνώση αὐτῆς τῆς διαδρομῆς. Δὲν δεσμεύεται ἡ περιουσία ἂν τοῦ τύχη δυστύχημα στὸ ταξίδι ἢ πιασθῇ σκλάβος. Ἡ συμφωνία ἐπικυρώνεται μὲ τὴν ὑπογραφή τοῦ Τζάννη Ριτζαρδόπουλου τοῦ Φιοραβάντε Κρασᾶ καὶ τοῦ Λάζαρου Γριπιότη.

Τὸ κείμενο τοῦ ἐγγράφου.

Ευνοματι Χ(ριστο)ῦ αμην.

αφ' ἣν ἐν μηνὶ Μαρτίου γ. Εἰς τονπούργον² / τοῦ Καστροῦ νησον πολαιος Κε-
φαλονίας παρὸν ἐμοὺ ν(οταρι)ον καὶ τον³ / κατωθεν γεγραμενον μαρτίρον ἐπιδί
καί ἐνε ραδιουργία⁴ / μέσα εἰσενα σινοικισιον ὅπου ἐγγηγε ἀναμέσον τῆς θηγα⁵ / τε-
ρός του μισερ Γηοργιο Πολικαλὰ προσ τον μισερ Λαζαρι νιον⁶ / του μισερ Τζουαν(νη)
Γρυπιоти καὶ εσοντας ποσ ο Ἀρχιερε⁷ / ασ δινοι ἐμποδιον καὶ κολισι ἐτζη ο κυρ
Τζαν(νῆς) ο Ριτζαρδοπου⁸ / λος περνη τὴν ομπλιγατζιον ναρτη εἰς τον Μιτροπ⁹ / ο-
λιτι νὰ τους φερὶ συγχορησι καὶ ἐξουσίαν δια νὰ ἐν¹⁰ / λογηθῇ τῷ ἀνοθ(εν) ἀνδρο-
γηνο καὶ δια τους κοπουστον στρατα του || καὶ ἐξοδο του Μιτριοπολιτ(η) || ¹¹ /
λαμβεν(η) τζηκινια ηκοσι τὰ οπια τα ἐλάβεν ἀπο τον¹² / μισερ Φιοραβαντι Κρασᾶ
καὶ ἀπο τὸν εἰὼν του ἀνοθ(εν) μισερ¹³ / Τζουαν(νη) καὶ κατὰ κατεβοδιο γηριζα-
μενος ἀπο τὸ αὐτο¹⁴ / ταξίδι καὶ φερν(ει) τὴν αὐτὴν σιγχορισι νὰ του δωσουν καὶ¹⁵ /
δια περισσότερον σιταρι καρταις 4 με τουτὴν τὴν ¹⁶ / ἐξεκαθαροσιν(η) οτι ἀν ἦχε
ἐξοδιασι περισσότερον ἀπο τα ἀνοθ(εν)¹⁷ / εικοσι τζηκινια με ὀρκον εἰκονικον καὶ με
ἀφορισμον¹⁸ / νὰ τὸν ευχαριστήσουν τον κοπων του εἰγουν εἰς τον Μιτρ¹⁹ / οπολίτι
καὶ μὴ φερνοντας τὴν σιγχορισι νὰ ἐπιστρε²⁰ / φι τα ἀνοθεν τζηκινια οπισο καὶ νὰ
του πλερονουνε²¹ / τον κοπο του εἰτι εἶχανε ἦπουν διο καλὴ ἀνθρωπι²² / οπου νὰ ξε-
βρουν ἀπαν τὴν αὐτὴν στρατ(α) ομπλιγα -φ31^v -²³ / ροντας τα ἴδια του καλὰ πατρικὰ
καὶ μητρικὰ παροντ(α)²⁴ / καὶ μέλοντα. Καὶ ἀνηχι του σινεβοι διστυχια εἰ²⁵ / στην
γῆς εἰ στο πελαγο εἰστον αὐτον κυρ Τζαν(νῆ) οπου ο Θ(εός)²⁶ / νὰ μιν τὴν ἐφερι καὶ
εἶχε πιαστὴ σκλάβος εἰ ἀλο τι²⁷ / ποτας νὰ μιν εἰμπορι νὰ πιασι τα καλὰ του καὶ δια²⁸ /
πιστεος ἀλιθῆας θελουν εἰπογραφι με το εἶδιο τους²⁹ / χερὶ.

³⁰ / Εγὼ Τζανυς καὶ δια πυστεος ἀληθυνας ἐγραφα με || Λυκιαρδοπουλος || το
ἴδιο μου χερὶ.

³¹ / Εγὼ Φιοραβαντες Κρασας βεβεονο οσανοθε.

³² / Εγὼ Λαζαρις Γριπιοτις³³ / βεβεονο τανοθε.

ΣΧΟΛΙΑ

Τὸ ἐγγράφο εἶναι συμφωνία τυπικὰ ἰδιωτικὴ ποὺ γράφεται ὅμως μπροστὰ σὲ νοτάριο καὶ καταγράφεται στὸ βιβλίο του γιὰ τὸ ἐγκυρο.

Στιχ. 1. π ο υ ρ γ ο ν. Τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ Κάστρου τῆς Κεφαλονιάς σὲ ἀντιδιαστολή μὲ τὸ ἀναφερόμενο σὲ προηγούμενο ἔγγραφο «ἐξόπουργο».

5. μ ι σ ε ρ Γ η ο ρ γ ο Π ο λ ι κ α λ α. Ἀπὸ τῇ γνωστῇ οἰκογένεια τῆς Μεθώνης ποὺ μετανάστευσε στὴ Κεφαλονιά στὶς ἀρχές τοῦ ΙΣΤ αἰώνα (Τσιτσέλη, ὅ.π., σ. 545). Εἶναι γνωστοὶ ἐπίσης οἱ Νικόλαος Πολυκαλᾶς καὶ Ἀντώνιος Πολυκαλᾶς στὶς ἀρχές τοῦ ΙΣΤ' αἰώνα γιὰ τὶς σχέσεις τους μὲ τοὺς Λατίνους ἐπισκόπους τῶν νησιῶν. (D. Zakythinos - Chr. Maltezos, Contributo alla Storia dell' Episcopato Latino di Cefalonia e Zante (1412 - 1664), τόμος «Μνημόσυνον Σοφίας Ἀντωνιάδης» Βενετία 1974, σ. 82, 88, 90, 107 καὶ 108). Ἡ οἰκογένεια ὑπάρχει καὶ σήμερα στὴν Κεφαλονιά.

5/6. Λ α ζ α ρ ι υ ι ὸ ν τ ο υ μ ι σ ε ρ Τ ζ ο υ α ν ν η Γ ρ υ π ι ο τ η. Τὸ ἐπίθετο σχολιάσθηκε σὲ προηγούμενο. Μπορεῖ νὰ εἶναι τοῦτοι ἐδῶ καὶ συγγενεῖς τοῦ μισερ Σταματέλου Γριπιότη ποὺ προαναφέρθηκε σὲ ἄλλο ἔγγραφο.

6/7. Α ρ χ ι ε ρ ε α σ. Δὲν ὀνοματίζεται ἐδῶ ὁ ἐπίσκοπος Κεφαλονιάς Ζακύνθου, εἶναι ὅμως γνωστὸ πὼς ἦταν ὁ Νικόδημος Α' ὁ Μεταξᾶς (Τσιτσέλη, ὅ.π., τόμος 2ος, σ. 95).

7. κ ο λ ι σ ι. Ἐννοεῖ κώλυμα, δυσκολία.

7/8. Τ ζ α ν ν ῆ ς ο Ρ ι τ ζ α ρ δ ο π ο υ λ ο σ. Ἀπὸ τὴν οἰκογένεια τῶν Ριτζαρδόπουλων ποὺ σημειώθηκε πάρα πάνω.

8. ο μ π λ ι γ α τ ζ ι ο ν. Ἀπὸ τὸ obbligatione=ὕποχρέωση.

8/9. Μ ι τ ρ ο π ο λ ι τ ι. Ὁ ἀναφερόμενος ἐδῶ Μητροπολίτης εἶναι ἀσφαλῶς ὁ Κορίνθου, στὸν ὁποῖο ὑπαγόταν ὁ ἐπισκοπικὸς θρόνος τῆς Κεφαλονιάς καὶ μάλιστα θεωρήθηκε πὼς εἰδικὰ γιὰ τὴν ἀνάρρηση στὸ θρόνο τοῦ Νικοδημου Α' κινήθηκε ὁ Κορίνθου (Τσιτσέλη, ὅ.π., σ. 96). Ἴσως ἦταν ὁ Λαυρέντιος στὴ δεύτερη ἀνοδό του στὸ θρόνο τῆς Κορίνθου, ἴσως ὅμως καὶ ὁ Νεόφυτος Α', (Β. Ἀτέση, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπ' ἀρχῆς μέχρι σήμερον, Ἐν Ἀθήναις 1975, σ. 128).

12. μ ι σ ε ρ Φ ι ο ρ α β α ν τ ι Κ ρ α σ ᾶ. Ἡ οἰκογένεια Κρασᾶ εἶναι ἀπὸ τὶς παλιότερες γνωστὲς τοῦ νησιοῦ ἀφοῦ σημειώνεται ἤδη τὸν ΙΓ' αἰώνα (Τζαννετάτου, ὅ.π., σ. 150). Ἐδωσε ἀξιόλογους ἀνθρώπους στὰ γράμματα, στὴν κυβέρνησι, στοὺς πολέμους στὰ χρόνια τῆς Βενετοκρατίας (Τσιτσέλη, ὅ.π., σ. 280-282). Τὸ μικρὸ ὄνομα τούτου τοῦ Κρασᾶ εἶναι Φιοραβάντες (Fiorravante). Ἡ οἰκογένεια ἀξιόλογη ὑπάρχει μέχρι σήμερα καὶ τὸ ἐπίθετο γράφεται —λαθεμένα βέβαια— «Κρασσᾶς».

15. Κ α ρ τ α ι σ. Ἀκριβῶς τὴν ἀντιπροσώπευε ἡ κάρτα ὡς μέτρο χωρητικότητος σιτηρῶν δὲν εἶναι γνωστό. Ὁ Ζώης γράφει πὼς ἦταν τὸ τέταρτο τοῦ στάρου (staro ἢ staio) ποὺ τὸ τελευταῖο αὐτὸ ἀντιστοιχοῦσε σὲ 83,3 λίτρα (Ζώης,

δ.π., σ. 283 καὶ 443, Ν. Μοσχονᾶ, "Ἐκθεση τοῦ 'Αντιπροβλεπτῆ "Ἄσου 'Αμβροσίου Corner (1597), τόμος «Μνημόσυνον Σοφίας 'Αντωνιάδου» Βενετία 1974, σ. 251).

18

Τ.Ι.Α.Κ., Ν.Α.Κ. Νοτάριος Καρναντινὸς ἱερεὺς Γεώργιος 14 (Φ. Κ 30), βιβλίον συμβολαίων 1585 - 1600, φ. 70^v.

1593 Σεπτεμβρίου 18.

Π ε ρ ί λ η ψ η : Στὸ σπίτι τοῦ Βεντούρα "Αννινου στὸ προάστειο τοῦ Κάστρου τῆς Κεφαλονιάς ὁ Γαλιᾶτσος Κουρούκλης κάνει συμφωνία νὰ δώσῃ τὴν θυγατέρα του 'Αγγέλω γιὰ δεκαπέντε χρόνια στὸν μισὲρ Βεντούρα "Αννινο νὰ δουλεύῃ στὸ σπίτι του. 'Η κοπέλλα ποὺ εἶναι μπροστὰ στὴ συμφωνία δίνει μὲ εὐχαρίστηση τὴν συγκατάθεσή της. "Οροι τῆς συμφωνίας εἶναι νὰ προσφέρῃ κάθε δουλιὰ μέσα καὶ ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι, ὅπως εἶναι καθιερωμένο γιὰ τὶς δουλεῦτρες τῶν σπιτιῶν, ζώντας στὸ σπίτι ἡθικὰ καὶ χωρὶς νὰ κλέβῃ. Σὲ περίπτωσι ἀνήθικης συμπεριφορᾶς θὰ τὴν διώχνῃ χωρὶς καμμιά ἀποζημίωσι γιὰ τὴν δουλιὰ ποὺ ἐν τῷ μεταξὺ ἔχει προσφέρει. Μὲ τὴν σειρά τοῦ ὁ Βεντούρας "Αννινος ὑποχρεώνεται, ἐφ' ὅσον τηρηθοῦν τὰ πάρα πάνω, νὰ τῆς μετρήσῃ στὰ δεκαπέντε χρόνια τριάντα δουκάτα ἀμοιβὴ τῆς δουλειᾶς της καὶ νὰ τῆς παραχωρῇ τὰ ροῦχα καὶ παπούτσια ποὺ εἶναι καθιερωμένα γιὰ τὶς δουλεῦτρες τῶν σπιτιῶν. 'Ο πατέρας παίρνει προκαταβολὴ γιὰ τὴν δουλιὰ τῆς κόρης τοῦ τριάμισυ φλωριὰ χωρὶς δικαίωμα νὰ ζητήσῃ στὸ ὑπόλοιπο διάστημα ἄλλο τίποτε μέχρι τὴν τελικὴ ἐξόφλησι ποὺ θὰ παίρνῃ τὸ ὑπόλοιπο ἢ ἴδια ἢ 'Αγγέλω. Ξεκαθαρίζουν εἰδικὰ πὼς ἂν σ' αὐτὸ τὸ διάστημα πεθάνῃ ἢ κοπέλλα, νὰ πληρώνεται ὁ πατέρας τὴν δουλειὰ ποὺ ἔχει κάμει. 'Εφ' ὅσον γιὰ ὁποιοδήποτε λόγο ὁ πατέρας θελήσῃ νὰ τὴν πάρῃ ἐνωρίτερα ἀπὸ τὴν προθεσμίαν τῆς συμφωνίας, ὅχι μόνο δὲν θὰ πληρώνεται γιὰ τὸν καιρὸ ποὺ ἔχει δουλέψῃ ἀλλὰ θὰ ἐπιστρέφῃ καὶ τὰ τριάμισυ φλωριὰ στὸν "Αννινο. Μάρτυρες στὴν συμφωνία εἶναι ὁ 'Αλίσανδρος Φόρτος καὶ ὁ 'Αντώνης Μάνεσις ἀπὸ τὸ χωριὸ Μοναστήρι.

Τ ὁ κ ε ί μ ε ν ο τ ο ὺ ἐ γ γ ρ ά φ ο υ .

αφ' ἣγ. 'Εν μι(νὶ) Σεπτεμβρίου ιη. Ι(νδικτιῶν) ς. 'Εν τὸ ἐξόπουργο Καστροῦ Κεφαληνί(ας) ἐν τῇ²/ οἰκία τοῦ μ(ισέ)ρ Βετούρα 'Αννινου ἦλθαν εἰς τὸν παρὼν καὶ τέλι(ον) σινηβασμον³/ ὁ κῦρ Γαλιᾶτσος ὁ Κουρούκλης μὲ τὸν μ(ισέ)ρ Βετούρα "Αννινο. Καὶ δίδῃ ὁ ριθ(εῖς) κῦρ⁴/ Γαλιᾶτσος ἀπὸ τὴν σύμερον τὴν θυγατέρα τοῦ τὴν 'Αγγέλο τοῦ αὐτοῦ⁵/ μ(ισέ)ρ Βετούρα δια δουλεύτρα του. 'Ομίως παρὼν καὶ ἡ αὐτ(ή) Ἀγγέλο ευχαρη⁶/στατ(αι) νὰ σταθῇ νὰ δουλεύσι τὸν αὐτὸν μ(ισέ)ρ Βετούρα. Καὶ ἐπιδ(ή) ὁ ἀνοθε κῦρ Γαλη⁷/ατζος καὶ πατήρ της τὴν ἐπαραδίδῃ με τὸν παρὼν σινηβασμόν⁸/ ὅτι νὰ σταθ(ῇ) ἀπὸ τὴν σύμερον χρόνους δεκαπέντε ἐρχάμενους νὰ